

СТ А Н О В И Щ Е

От: Доц. д-р, Миглена Аврамова Молхова-Владова
Университет за национално и световно стопанство;
3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (софтуерни технологии, иновационна и патентно-лицензионна дейност)“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Организация и управление на производството (индустрия)“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Валдрин Дервишай
Тема на дисертационния труд: Насърчаване на текстилни и шивашки компании до използват иновативно лидерство на човешките ресурси: на примера на Косово

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1441/30.05.2022 на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Индустриален бизнес“/Бизнес факултет на УНСС в професионално направление 3.8. Икономика, по научна специалност „Организация и управление на производството (индустрия)“ съгласно Заповед за зачисляване на Зам.-ректора по НИД на УНСС №1606/11.07.2019. Обучението е осъществено в *свободна* форма през периода 2019-2022, отчислен с право на защита, съгласно протокол №10/26.6.2022 на ФС на Бизнес факултет.

Докторантът изпълнява минималните национални изисквания съгласно чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен "доктор".

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд се състои от 175 страници, включващи 127 страници основен текст и 21 страници приложения. Дисертационният труд е структуриран в 4 глави и съдържа 6 приложения и списък с използвана литература с 237 източника. В текста има 25 таблици и 10 фигури.

Темата на дисертацията е интересна и безспорно актуална с оглед на потенциала, който текстилната и шивашката индустрия притежават. Смятам, че изследването на нови подходи за управление на предприятията в тази индустрия, фокусирани върху иновациите и човешките ресурси, могат да подпомогнат развитието ѝ, особено в малките и развиващи се държави.

В дисертационният труд няма изрично формулирани обект и предмет на изследване, които се извеждат по подразбиране от текста.

Намирам целта и задачите, оформени като изследователски въпроси, за прецизно формулирани.

В дисертационния труд няма изрично изведена основна теза, но изследователските въпроси са формулирани конкретно, ясно, с обективно проверими зависими променливи, фокусирани и достатъчно сложни, за да наложат проведеното от дисертанта задълбочено изследване. Добро впечатление прави извеждането на хипотези, свързани с всеки изследователски въпрос и проверката им чрез избрания изследователски инструментариум.

За изучаването на използването на иновативното лидерство на човешките ресурси е проведено емпирично изследване сред косовски компании от текстилната и шивашката индустрия, чрез методи от дескриптивната статистика, обхващащо значителен брой компании и мениджъри, с висок процент на отзивчивост (61%).

Като цяло смятам, че дисертацията е добре структурирана, актуална и значима. Оценявам положително аргументирания избор на изследователски въпроси и приемам, че изследователската цел е постигната. Поставените задачи са изпълнени, а изведените хипотези доказани.

Литературните източници са добре подбрани и коректно използвани и осигуряват отлична основа както за внасяне на яснота и фокус върху изследователския проблем, така и за подобряване на методологията на изследването, увеличаване на знанията по темата на изследването и надграждане на вече съществуващите научни и научно-приложни резултати.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Основните научни и научно-приложни резултати в изследването на докторанта могат да бъдат обобщени по глави както следва:

- в **глава първа** са дефинирани общите и специфични цели на изследването, формулиран е основния изследователски проблем в дисертацията и е очертан обхвата на теоретичното и приложно изследване, поставяйки необходимите ограничения. В тази глава е направен анализ на значимостта на текстилната и шивашката промишленост за икономическото развитие на държавите и по-конкретно развиващите се държави като Косово. Авторът обосновава необходимостта от изследване на човешките ресурси, лидерството и връзката им с приложението на иновации в индустрията, доколкото подобно изследване в страната досега не е правено.
- в **глава втора** се прави задълбочен анализ на теориите за организационно, оперативно управление и управление на процесите, теориите за човешкия капитал и лидерството и връзката им с постигането на икономически растеж, като фокусът е поставен върху внедряването на иновации и иновативните лидерски практики. Очертани са основните пропуски в съществуващите изследвания и е обоснована необходимостта от изследване на приноса на човешкия капитал и иновативното лидерство в развитието на текстилната и шивашката индустрия в страната;
- в **глава трета** е представена методологията на изследването. Задълбочено са анализирани различните видове изследователски техники и подходи като е

направен аргументиран избор на избраният изследователски подход и инструментариум в рамките на темата и зададените изследователски въпроси.

- в глава четвърта са систематизирани резултатите от направеното емпирично проучване, като тези резултати са анализирани в следните направления: човешки капитал и инвестиции в човешки капитал, иновациите като фактор за растеж, и лидерството в изследваните фирми в Косово. В обобщение са представени основни изводи относно мотивиране на персонала за използване на лидерски иновативни практики. В тази глава е осъществена проверката на изследователските хипотези, формулирани в съответствие с всеки изследователски въпрос, като те биват доказани, използвайки избрания изследователски инструментариум.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Като **научни приноси** биха могли да се отбележат следните:

- систематизиране, обогатяване и адаптиране на съществуващи научни знания в нова изследователска област, а именно обвързване на теориите за човешките ресурси, лидерството и иновационното развитие и приложението им за конкретна индустрия, а именно текстилната и шивашката индустрия;
- формулиране на препоръки за насърчаване на иновациите в изследваните предприятия от текстилната и шивашката индустрия в Косово, базирани на използването на човешкия капитал и иновативност в лидерските практики.

Като **научно-приложни** приноси биха могли да се отбележат следните:

- анализирани са голям обем данни на микро и макро ниво за текстилната и шивашката индустрия в Косово, които могат да бъдат използвани в различни изследвания;
- в методиката на изследване на иновативния потенциал на МСП от текстилната и шивашката индустрия са комбинирани различни изследователски инструменти, чрез които се демонстрира значимостта на инвестициите в човешки ресурси и лидерството на човешкия капитал;
- разработената методология на изследване на иновативното лидерство на човешките ресурси може да се приложи за изследвания и в други икономически отрасли;.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Дисертантът е представил списък с публикации, който включва общо 4 заглавия. Три от тях са в съавторство, а една - самостоятелна (под печат). Те са достатъчни в количествено отношение и отговарят на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат отговаря на изискванията като обем, структура и съдържание. В него са отразени най-важните моменти и приноси на научното изследване и структурно съответства на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Считам, че докторантът добросъвестно и професионално е подходил към изследването на проблема, като от текста на дисертационния труд ясно личи доброто боравене с понятийния апарат, познаването на теоретичната и методологическа основа на подобен тип изследвания, изследователските възможности както за анализ, така и за синтез, индукция и дедукция. Вярвам, че това изследване би било стабилна основа за бъдещата изследователска работа на Валдрин Дервишай.

Въпреки множеството положителни качества на труда, към него биха могли да бъдат отправени и конкретни забележки:

- изричното дефиниране на параметрите на изследване като обект, предмет и теза би спомогнало за по-ясното формулиране както на изследователския проблем така и на възможностите изследователските резултати да бъдат припознати и използвани и от други учени и изследователските хипотези, проверени във времето с оглед динамиката на развитие на индустрията.
- нужно е по-ясно формулиране на новите понятия, въведени от докторанта, както и на взаимовръзките между вече съществуващите и утвърдени понятия и новите такива - това е необходимо и от гледна точка на практическата приложимост и възприемане и използване на изследователските резултати в практиката.

С оглед на отправените забележки добре би било по време на защитата си дисертантът да уточни:

- по какво иновативното лидерство се отличава от лидерството на човешките ресурси;
- с оглед спецификата и динамиката на иновационния процес в предприятията от шивашката и текстилната индустрия и проведеното проучване, да изясни дали моделът на лидерство би бил по успешен чрез подход „отдолу-нагоре“ (стимул на иновативните резултати, като се улеснява развитието на идеите и инициативите, идващи от отделни хора и екипи) или подход "отгоре-надолу" (лидерите да са основното средство, чрез което организацията реализира своите иновационни цели и стратегии).

8. Заключение

Всичко казано дотук ми дава основание да дам положителна оценка на дисертационния труд на тема „Насърчаване текстилните и шивашки предприятия да използват иновативното лидерство на човешките ресурси: на примера на Косово“, представен от Валдрин Дервишай.

Смятам, че трудът представлява оригинално научно изследване; към настоящия момент не съм открила сигнали за или установила нарушаване на авторски права на други лица от страна на дисертанта.

Ще гласувам с положителен вот „да“ за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Организация и управление на производството (индустрия)“ на дисертанта Валдрин Дервишай.

12.08.2022 / София

Подпис:

(доц. д-р Миглена Молхова-Владова)

STATEMENT

From: Assoc.Prof.Dr. Miglena Avramova Molhova-Vladova,
University of National and World Economy; 3.8. Economics, scientific specialty "Economics and management (software technologies, innovation and patent-licensing activity)"

Regarding: PhD Thesis for the award of the educational and scientific degree "**doctor**" in professional speciality 3.8. Economics, scientific specialty "Organization and management of production (industry)" at UNSS.

Author of the PhD Thesis: Valdrin Dervishai

Topics of the PhD Thesis: FOSTERING TEXTILE AND APPAREL COMPANIES TO IMPLEMENT INNOVATION LEADERSHIP OF HUMAN RESOURCES: KOSOVO CASE

Reason for presenting the statement: member of the scientific jury for the defence of the PhD Thesis according to Order No. 1441/30.05.2022 of the Rector of the UNSS

1. Information for the PhD student

The PhD student was trained in a doctoral program at Industrial Business Department /Business Faculty of UNSS in professional speciality 3.8. Economics, in the scientific specialty "Organization and Management of Production (Industry)" according to the Order of the Vice-Rector under the NID of UNSS No. 1606/11.07.2019. The training was carried out in a paid form/independent study during the period 2019-2022, awarded with the right of defence, according to protocol No. 10/26.6.2022 of the FS of the Faculty of Business.

The doctoral student fulfils the minimum national requirements according to Art. 2b, para. 2 and 3 of the Law on the Development of Academic Staff for the acquisition of the educational and scientific degree "doctor".

2. General characteristics of the presented PhD thesis

The PhD thesis consists of 175 pages, including 127 pages of main text and 21 pages of appendices. The dissertation is structured in 4 chapters and contains 6 appendices and a bibliography with 237 sources. There are 25 tables and 10 figures in the text.

The topic of the dissertation is interesting and undeniably relevant in view of the potential that the textile and sewing industry has. I believe that researching new approaches to business management in this industry, focusing on innovation and human resources, can support its development, especially in small and developing countries.

In the dissertation, there is no explicitly formulated object and subject of research, which are deduced by from the text.

I find the purpose and tasks, framed as research questions, to be precisely formulated.

The dissertation does not have an explicitly stated central thesis, but the research questions are formulated specifically, clearly, with objectively verifiable dependent variables, focused, and complex enough to warrant the dissertation's in-depth research. A good impression is made by deriving hypotheses related to each research question and testing them using the chosen research tools.

To study the use of innovative leadership of human resources, an empirical study was conducted among Kosovo textile and garment industry companies, using descriptive statistics methods, covering a significant number of companies and managers, with a high response rate (61%).

Overall, I think the thesis is well structured and relevant. I appreciate the well-reasoned choice of research questions and accept that the research objective has been achieved. The set tasks have been completed, and the derived hypotheses have been proven.

The literary sources are well selected and correctly used and provide an excellent basis both for bringing clarity and focus to the research problem, as well as for improving the research methodology, increasing knowledge on the research topic, and upgrading the already existing scientific and scientific-applied results.

3. Evaluation of the reached scientific and scientific-applied results

The main scientific and scientific-applied results in the PhD thesis can be summarized by chapter as follows:

- in **chapter one**, the general and specific objectives of the research are defined, the main research problem in the dissertation is formulated and the scope of the theoretical and applied research is outlined, setting the necessary limitations. This chapter analyses the significance of the textile and garment industry for the economic development of countries and more specifically developing countries such as Kosovo. The author substantiates the need to study human resources, leadership, and their relationship with the application of innovations in the industry, to the extent that such research has not been done in the country so far.
- **chapter two** provides an in-depth analysis of organizational, operational and process management theories, human capital and leadership theories and their relationship to the achievement of economic growth, focusing on innovation implementation and innovative leadership practices. The main gaps in the existing research are outlined and the need to study the contribution of human capital and innovative leadership in the development of the textile and sewing industry in the country is justified.
- **chapter three** presents the research methodology. The various types of research techniques and approaches have been thoroughly analysed and a reasoned choice of the selected research approach and tools within the framework of the topic and the research questions has been made.
- in **chapter four**, the results of the empirical study are systematized, and these results are analysed in the following areas: human capital and investments in human capital, innovation as a growth factor, and leadership in the studied companies in Kosovo. In summary, the main conclusions regarding motivating staff to use innovative leadership practices are presented. In this chapter the verification of the research hypotheses formulated in accordance with each research question is done, proving them using the selected research tools.

4. Assessment of scientific and scientific-applied contributions

The following could be noted as **scientific** contributions:

- systematization, enrichment and adaptation of existing scientific knowledge in a new research area, namely linking the theories of human resources, leadership and innovation development and their application to a specific industry, namely the textile and garment industry.
- formulating recommendations for promoting innovation in the researched enterprises of the textile and garment industry in Kosovo, based on the use of human capital and innovativeness in leadership practices.

The following could be noted as **scientific and applied** contributions:

- a large volume of micro- and macro-level data on the textile and garment industry in Kosovo has been analysed, which can be used in various studies.
- in the methodology of researching the innovative potential of SMEs from the textile and garment industry, various research tools are combined, through which the importance of investments in human resources and the leadership of human capital is demonstrated.
- the developed research methodology of the innovative leadership of human resources can be applied to research in other economic branches as well.

5. Evaluation of publications, related to the PhD Thesis

The dissertation student has submitted a list of publications, which includes a total of 4 titles. Three of them are co-authored, and one is independent (in print). They are sufficient in terms of quantity and meet the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria for the acquisition of the educational and scientific degree "doctor".

6. Evaluation of the PhD Thesis Abstract

The submitted abstract meets the requirements in terms of volume, structure, and content. It reflects the most important moments and contributions of the scientific research and structurally corresponds to the dissertation work.

7. Critical notes, recommendations, and questions

I believe that the doctoral student conscientiously and professionally approached the study of the problem, as the text of the dissertation clearly shows the good handling of the conceptual apparatus, the knowledge of the theoretical and methodological basis of this type of research, the research possibilities for both analysis and synthesis, induction and deduction. I believe that this research would be a solid foundation for Valdrin Dervishai's future research work.

Despite the many positive qualities of the work, specific remarks could also be made to it:

- the explicit definition of research parameters such as object, subject and thesis would help to formulate both the research problem more clearly, and the possibilities for the research results to be recognized and used by other scientists and the research hypotheses tested over time with respect of the dynamics of development of the industry.
- a clearer formulation of the new concepts introduced by the doctoral student is needed, as well as the interrelationships between the already existing and established concepts and

the new ones - this is also necessary from the point of view of practical applicability and perception and use of the research results in practice.

In view of the remarks made, it would be good for the dissertation student to specify during his defence:

- how innovative leadership differs from human resource leadership in general.
- in view of the specifics and dynamics of the innovation process in companies from the garment and textile industry and the conducted research - to clarify whether the leadership model would be more successful through a "bottom-up" approach (stimulus of innovative results, facilitating the development of ideas and initiatives, coming from individuals and teams) or a "top-down" approach (leaders being the primary vehicle through which the organization realizes its innovation goals and strategies).

8. Conclusion

All that has been said so far gives me the reason to give a positive assessment of the dissertation work on the topic " FOSTERING TEXTILE AND APPAREL COMPANIES TO IMPLEMENT INNOVATION LEADERSHIP OF HUMAN RESOURCES: KOSOVO CASE", presented by Valdrin Dervishai.

I consider the work to be original scientific research; at the present time, I have not detected any signals of or found infringement of copyrights of other persons by the dissertation student.

I will vote affirmatively "yes" for awarding of the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Organization and management of production (industry)" to the dissertation student Valdrin Dervishai.

12.08.2022 / Sofia

Signature:

(Assoc. Dr. Miglena Molhova-Vladova)